

Sygn. akt III AUa 531/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2017 r. w Gdańsku

sprawy J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji J. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 stycznia 2017 r.,
sygn. akt VII U 79/17

oddala apelację.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Alicja Podlewska SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń

Sygn. akt III AUa 531/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 25 marca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu J. B. prawa do emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż organ odmówił prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U.

z 2015.965), ponieważ ubezpieczony nie udowodnił 25 lat okresów składkowych

i nieskładkowych oraz po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy, jak również odmówił przyznania emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy ponieważ na 1 stycznia

2009 r. ubezpieczony nie udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych

oraz na 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy wynoszącego co najmniej 15 lat, nie zaliczając do okresów pracy w warunkach szczególnych okresów od 26 stycznia 1984 r. do 22 lipca 1992 r., od 2 stycznia 1995 r. do 29 października 1995 r., od 4 listopada 1995 r. do 28 lutego 1998 r., od 1 marca 1998 r. do 15 listopada 2001 r. oraz od 16 listopada 2001 r. do 29 października 2002 r. w Stoczni (...), ponieważ pracodawca nie potwierdza, że w w/w okresach ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Nadto organ wskazał, że brak jest podstaw do zaliczenia do okresów składkowych i nieskładkowych okresów uzupełniających, tj. okresów zatrudnienia w gospodarstwie rolnym oraz okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, dlatego do tychże okresów nie zaliczono okresów od 1 maja 1969 r. do 31 sierpnia 1971 r., od 1 września 1974 r. do 30 czerwca 1977 r., od 1 lipca 1977 r. do 9 stycznia 1980 r., od 20 kwietnia 1980 r. do 31 grudnia 1982 r., od 1 stycznia 1984 r. do 25 stycznia 1984 r. oraz od 26 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1984 r.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury pomostowej wskazując, iż w okresie od 1 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku montera rurociągów okrętowych oraz że posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, co organ potwierdził w decyzji z 3 października 2013 r.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczony J. B., urodzony (...), w dniu 20 stycznia 2016 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił ogólny staż pracy w wymiarze 22 lat, 7 miesięcy i 28 dni, jak również staż pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w wymiarze 15 lat i 27 dni.

W 2013 r. ubezpieczony ubiegał się o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Decyzją z 3 października 2013 r. organ rentowy odmówił mu prawa do tego świadczenia z uwagi na nieudowodnienie na dzień 1 stycznia 1999 r. 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Na podstawie dokumentów załączonych do wniosku o wcześniejszą emeryturę Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał za udowodniony staż sumaryczny w wymiarze 25 lat. Staż ten został ustalony po uwzględnieniu przez organ okresów uzupełniających – okresów pracy w gospodarstwie rolnym.

Decyzją z 25 marca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu J. B. prawa do emerytury pomostowej z uwagi na nie spełnienie przesłanek z art. 4 lub 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Powyższy, w zasadzie niesporny, stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dotyczących wniosku o emeryturę pomostową, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Powyższe dowody układają się zdaniem Sądu I instancji w spójną całość, wzajemnie się potwierdzając lub uzupełniając. Nie były też kwestionowane przez strony i Sąd dał im wiarę w całej rozciągłości.

Przechodząc do rozważań merytorycznych Sąd Apelacyjny przytoczył, że zgodnie

z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 965), dalej: ustawa pomostowa, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Powyższe przesłanki muszą być spełnione łącznie, co oznacza, że brak którejkolwiek z nich nie daje podstaw do skutecznego domagania się przyznania prawa do emerytury pomostowej.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.), dalej: ustawa emerytalna, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącymi pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 (ust. 1), gdzie wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła ustawa emerytalna jest tu rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43).

Możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych przewiduje natomiast art. 49 ustawy, według którego prawo to przysługuje osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Oznacza to, że art. 49 w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza wymaganie,

aby zainteresowany spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2013 r., II UK 159/13; podobnie wyroki Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: z 7 listopada 2013 r., III AUa 343/13, z 25 września 2013 r., III AUa 155/13).

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych jest zatem legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy, brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 2 kwietnia 2014 r., III AUa 2302/13; podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 13 marca 2014 r., III AUa 1531/13). Sąd Okręgowy stwierdził, że z taką sytuacją niewątpliwie miał do czynienia w przedmiotowym postępowaniu.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było legitymowanie się przez ubezpieczonego okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze 25 lat, jak również wykonywanie przez niego po 31 grudnia 2008 r. prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub posiadanie na 1 stycznia 2009 r. okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy wynoszącego co najmniej 15 lat.

W ocenie Sądu Okręgowego, wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym 25 – letnim okresem składkowym i nieskładkowym, co sprawia, iż stanowisko organu rentowego odmawiające wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej jest prawidłowe.

Mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy wnioskodawcą a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący prawa do świadczenia emerytalnego, Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż: „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscepcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy Sąd I instancji przyjął, iż skarżący decyzję pozwanego organu, zaprzeczając jego twierdzeniom, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla ubezpieczonego ustaleń, winien był w postępowaniu przed Sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

Sąd zaznaczył przy tym, iż ubezpieczony został zobowiązany do zgłoszenia wszystkich twierdzeń i dowodów na poparcie swoje stanowiska, zgodnie z którym przysługuje mu prawo do wnioskowanego świadczenia. Ubezpieczony tymczasem wniósł

o rozpoznanie sprawy w oparciu o dokumenty złożone w niniejszym postępowaniu, z tym że do akt sprawy złożył jedynie pismo syndyka z 15 listopada 2016 r. oraz świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez Stocznię (...) S.A.

w upadłości likwidacyjnej, które jest powtórzeniem treści świadectwa wykonywania prac

w warunkach szczególnych z 29 października 2002 r. znajdującego się w akta emerytalnych. Ubezpieczony nie złożył żadnych wniosków dowodowych na okoliczność ustalenia,

że legitymizuje się okresem 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy przede wszystkim przyjął, iż ubezpieczony J. B. nie wykazał i nie udowodnił swoich twierdzeń w zakresie posiadania wymaganych

25 lat okresów składkowych i nieskładkowych – co stanowiło samo w sobie podstawę

do oddalenia jego odwołania, albowiem warunek legitymowania się takim okresem ogólnego stażu pracy wynika zarówno z art. 4 i art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Brak spełnienia powyższego kryterium wynika przede wszystkim z matematycznej analizy karty przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego (nienumerowana karta pliku emerytalnego akt ZUS). Z wyliczeń pozwanego poczynionych w ramach w/w karty,

nadto potwierdzonych dokumentacją poszczególnych okresów zatrudnienia

(vide: świadectwa pracy w aktach ZUS), w ocenie Sądu I instancji, w sposób jednoznaczny wynika, iż suma okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonego zamyka się

w 22 latach, 7 miesiącach i 28 dniach – co stanowi staż niewątpliwie niewystarczający

do przyznania emerytury pomostowej, bowiem staż ten jest niższy od wymaganych 25 lat.

Ubezpieczony ani w odwołaniu, ani w jakimkolwiek piśmie procesowym czy też

na rozprawie nie wskazał okresów, których zaliczenia domaga się do ogólnego stażu pracy. Jedynie w odwołaniu ubezpieczony podniósł, że jest dla niego niezrozumiałe, dlaczego obecnie organ rentowy twierdzi, że nie legitymuje się

wystarczającym stażem ogólnym, podczas gdy w decyzji z 3 października 2013 r. wskazywał, że ubezpieczony posiada 25-letni okres składkowy i nieskładkowy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż decyzja z 3 października 2013 r. dotyczyła odmowy przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Sposób ustalenia ogólnego stażu pracy

na potrzeby tego świadczenia jest inny niż w przypadku ustalenia prawa do emerytury pomostowej. Jak wynika z treści w/w decyzji oraz notatki kolegialnej do ustalenia ogólnego stażu pracy przyjęto ubezpieczonemu okresy uzupełniające prac w gospodarstwie rolnym rodziców – na podstawie art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tymczasem,

jak stanowi art. 4 pkt 4 ustawy o emeryturach pomostowych, 25-letni okres składkowy

i nieskładkowy jest ustalany na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy

o emeryturach i rentach z FUS. W przepisie tym brak jest zatem odesłania do art. 10 i 10a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tym samym z literalnego brzmienia art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wynika brak podstaw do zaliczenia do ogólnego stażu pracy na potrzeby ustalania uprawnień do emerytury pomostowej okresów uzupełniających pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, jak to miało miejsce w przypadku ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych będącego przedmiotem decyzji z 3 października 2013 r.

Sąd I instancji stwierdził, że w tej sytuacji w istocie zbędnym stało się badanie spełnienia przez wnioskodawcę pozostałych przesłanek do uzyskania prawa do emerytury pomostowej. Wobec nieudowodnienia przez ubezpieczonego posiadania 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, kwestia wykonywania przez niego po dniu 31 grudnia 2008 r. prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub posiadania na dzień 1 stycznia 2009 r. okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy wynoszącego co najmniej 15 lat, stała się bezprzedmiotowa, natomiast ewentualne wydanie wyroku w istocie ustalającego posiadanie wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach, jako jednej z kilku przesłanek prawa do emerytury pomostowej, określonych w art. 4 lub art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, które muszą być spełnione łącznie, było niedopuszczalne. Istota decyzji organu rentowego polega bowiem na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia (lub o jego wysokości) jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo. Sąd stwierdzający spełnienie przez ubezpieczonego jednego lub więcej warunków powstania prawa do świadczenia, nie może ustalić tego w sentencji wyroku, przy jednoczesnym oddaleniu odwołania ubezpieczonego od niekorzystnej dla niego decyzji organu rentowego (tak: wyrok SN z 15 grudnia 2000 r. II UKN 147/00, OSNP 2002/16/389, Legalis numer 54308, zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99 - OSNP 2000, nr 15, poz. 601; wyrok Sądu Najwyższego z 6 września 2000 r., II UKN 685/99 - OSNP 2000, nr 5, poz. 121; postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 2009 r., II UK 234/08 - LEX nr 553692 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2011 r., II UZ 1/11 - LEX nr 844747).

Brak legitymowania się przez wnioskodawcę okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze 25 lat powoduje niemożność nabycia uprawnień do emerytury pomostowej. Odmowna decyzja organu rentowego była zatem prawidłowa, w konsekwencji czego, Sąd Okręgowy na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych mający istotny wpływ na wynik sprawy, polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, że ubezpieczony nie posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, podczas gdy z akt Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że ubezpieczony posiada okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat i tym samym spełnia przesłankę przyznania emerytury pomostowej z art. 4 pkt 4) ustawy z dnia 19 grudnia 2009 r. o emeryturach pomostowych (dalej jako: ustawa o emeryturach pomostowych),
2. naruszenie prawa materialnego tj. brak zastosowania przez Sąd I instancji art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako: ustawa emerytalna) i niezaliczenie do okresu składkowego i nieskładkowego czasu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym jego rodziców, podczas gdy z art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej wynika, że czas pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia należy uwzględnić przy ustalaniu okresów składkowych i nieskładkowych, od których uzależnione jest przyznanie prawa do emerytury pomostowej, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznanie przez Sąd

I instancji sprawy co do istoty poprzez zaniechanie zbadania przez Sąd I instancji spełniania przez ubezpieczonego pozostałych przesłanek przyznania prawa do emerytury pomostowej z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, jawiące się w:

1. naruszeniu prawa materialnego tj. art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych polegającym na jego niezastosowaniu przez Sąd I instancji, podczas gdy ubezpieczony spełnia wszystkie kryteria konieczne do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej,
2. naruszeniu prawa materialnego tj. art. 8 ustawy emerytalnej polegającym na jego niezastosowaniu przez Sąd I instancji i niezaliczeniu okresu pracy ubezpieczonego za granicą do jego okresów składkowych i nieskładkowych, podczas gdy zgodnie z art. 8 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe,
3. naruszeniu prawa materialnego tj. art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych polegającym na jego niezastosowaniu przez Sąd I instancji, podczas gdy ubezpieczony także na dzień "wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych tj. na dzień 1 stycznia 2009 r. posiadał okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnych charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat.

W związku z powyższym ubezpieczony wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 stycznia 2017 r. wydanego w sprawie o sygn. akt VII U 79/17 w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania,
2. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów wskazanych w treści uzasadnienia apelacji na okoliczności tam podane,
3. zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania za instancję odwoławczą, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że Sąd I instancji poczynił nieprawidłowe ustalenia faktyczne, które w konsekwencji doprowadziły do nierozpoznania sprawy co do istoty. Mianowicie, Sąd I instancji, na podstawie prawidłowo zebranego w sprawie materiału dowodowego, poczynił błędne ustalenie faktyczne i przyjął, że ubezpieczony nie posiada okresu składkowego i nieskładkowego wymaganego przez art. 4 pkt 4) ustawy o emeryturach pomostowych w wymiarze co najmniej 25 lat i tym samym nie spełnia wymogów przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. Jak wynika z odpowiedzi na odwołanie organu rentowego z 12 maja 2016 r., organ rentowy nieprawidłowo nie uwzględnił do okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonego jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu przez ubezpieczonego 16 roku życia. Stanowisko to powielił także Sąd I instancji w wyroku z 25 stycznia 2017 r. Powyższe natomiast stoi w sprzeczności z regulacją art. 10 ustawy emerytalnej. Co więcej, zarówno fakt, charakter, jak i okres pracy ubezpieczonego na gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku został potwierdzony nie tylko zeznaniami świadków, ale także dokumentem sporządzonym przez sam organ rentowy - raportem ustalenia uprawnień do świadczenia. Świadkowie W. T. i I. B. w dniu 19 lipca 2013 r. zgodnie zeznali, że ubezpieczony J. B. w okresie od 1 maja 1967 r. do 31 grudnia 1984 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w gospodarstwie rolnym rodziców K. B. i A. B.. Zeznania te znajdują potwierdzenie w raporcie ustalenia uprawnień do świadczenia, w którym organ rentowy wskazał, że

ubezpieczony J. B. posiada okresy udowodnione w wymiarze 17 lat, 7 miesięcy i 19 dni oraz okresy uwzględnione w wymiarze 7 lat 10 miesięcy i 17 dni, tj. w łącznym wymiarze ponad 25 lat.

Wobec powyższego, zdaniem ubezpieczonego, jego okresy pracy na gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia tj. okresy: od 1 maja 1969 r.

do 31 sierpnia 1971 r., od 1 września 1974 r. do 30 czerwca 1977 r., od 1 lipca 1977 r.

do 9 stycznia 1980 r., od 20 kwietnia 1980 r. do 31 grudnia 1982 r., od stycznia 1984 r.

do 25 stycznia 1984 r., od 16 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1984 r., powinny - przy badaniu wymiaru okresu składkowego i nieskładkowego ubezpieczonego – zostać uwzględnione.

W przekonaniu ubezpieczonego, spełnia on zatem przesłankę z art. 4 pkt 4) ustawy o emeryturach pomostowych - posiada co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Wnioskodawca nie zgodził się ze stwierdzeniem, że po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (zgodnie z art. 4 pkt 6) ustawy

o emeryturach pomostowych), dlatego zastosował regulację wynikającą z art. 49 tejże ustawy. Ubezpieczony wskazał, że po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, mianowicie w okresie od 1 grudnia 2015 r.

do 31 grudnia 2015 r. był zatrudniony na stanowisku montera rurociągów okrętowych

w (...) Sp. z o. o. z siedzibą w G.. Praca na tego typu stanowisku była wykonywana stale, w pełnym wymiarze czasu pracy i polegała m. in. na wykonywaniu

przez ubezpieczonego czynności bezpośrednio związanych ze spawaniem łukowym

i cięciem termicznym elementów konstrukcyjnych oraz przy montowaniu elementów wyposażenia statków, które to czynności wykonywane były w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze. Czynności te były wykonywane zarówno na zewnątrz statku, jak również

w jego wnętrzu i jego pomieszczeniach, takich jak maszynownia, ładownia, zbiorniki balastowe, paliwowe, mazutowe, podwójne dna statków itp., które charakteryzują się bardzo małą kubaturą i istotnie utrudnioną wentylacją. Do zadań ubezpieczonego należało

m.in. demontaż, naprawa, uszczelnianie, zmiana przebiegu, układanie nowych rurociągów, które znajdowały się praktycznie w każdym miejscu na statku, w tym również

w w/w miejscach o minimalistycznej przestrzeni, praktycznie bez żadnej wentylacji.

W ocenie wnioskodawcy praca wykonywana w (...) Sp. z o. o. z siedzibą w G. w okresie od 1 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. na stanowisku montera rurociągów okrętowych znajduje odzwierciedlenie w treści punktu 28 i 29 załącznika nr 1

do ustawy o emeryturach pomostowych.

Co więcej, zdaniem ubezpieczonego, brak zaświadczenia o wykonywaniu pracy

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wydane na podstawie ustawy o emeryturach pomostowych nie może automatycznie przesądzać o tym, że praca wykonywana w charakterze i w okresie wskazanym w takim zaświadczeniu nie była pracą

o cechach wskazanych w ustawie o emeryturach pomostowych.

Fakt, że pracodawca ubezpieczonego po 31 grudnia 2008 r. nie złożył

za ubezpieczonego dokumentu ZUS ZSWA, na co powołuje się organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie z 12 maja 2016 r., nie ma żadnego znaczenia. Niedopełnienie

przez pracodawcę obowiązku z art. 38 ustawy o emeryturach pomostowych nie skutkuje bowiem dla pracownika utratą prawa do emerytury pomostowej.

Zdaniem wnioskodawcy organ rentowy nieprawidłowo nie uwzględnił pracy ubezpieczonego w Stoczni (...) S.A. z siedzibą w G. w okresach: od 26 stycznia 1984 r. do 22 lipca 1992 r., od 2 stycznia 1995 r. do 29 października 1995 r., od 4 listopada 1995 r. do 28 lutego 1998 r., od 1 marca 1998 r. do 15 listopada 2001 r., od 16 listopada 2001 r. do 29 października 2002 r. do okresów jego pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Praca wykonywana przez ubezpieczonego w w/w okresach w Stoczni (...) S.A. z siedzibą w G., – jak wskazał wnioskodawca - podobnie jak praca wykonywana w (...) Sp. z o. o. z siedzibą w G., w pełni odpowiada treści punktu nr 28 i 29 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, tj. była wykonywana bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją i przy montowaniu elementów wyposażenia statków w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją. Ubezpieczony był zatrudniony w Stoczni (...) S.A. z siedzibą w G. na stanowisku montera ślusarskiego wyposażenia okrętowego oraz kompletatora. Czynności wykonywane przez ubezpieczonego w ramach świadczenia pracy na wymienionych w zdaniu poprzednim stanowiskach były wykonywane zarówno na zewnątrz statku jak również w jego poszczególnych pomieszczeniach, takich jak maszynownia, ładownia, zbiorniki balastowe, paliwowe, podwójne dna itp., które charakteryzują się bardzo małą kubaturą i utrudnioną wentylacją.

Ubezpieczony ponownie podniósł, że brak zaświadczenia o pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wydane na podstawie ustawy o emeryturach pomostowych nie przesądza o tym, aby praca taka nie mogła być uznana za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uprawniającą ubezpieczonego do prawa do emerytury pomostowej, tym bardziej, że charakter takiej pracy potwierdza zarówno zajmowane przez ubezpieczonego stanowisko oraz zaświadczenie wydane przez pracodawcę zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1982 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Okresy pracy ubezpieczonego w Stoczni (...) S.A. z siedzibą w G. na stanowisku montera ślusarskiego wyposażenia okrętowego oraz kompletatora, zdaniem wnioskodawcy, powinny zatem zostać zaliczone do okresu z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ubezpieczony w dalszej części uzasadnienia apelacji podniósł, że w okresach: od 3 sierpnia 2004 r. do 16 września 2004 r., od 13 października 2004 r. do 19 października 2004 r., od 8 listopada 2004 r. do 9 grudnia 2004 r., od 14 stycznia 2005 r. do 21 stycznia 2005 r., od 5 lutego 2005 r. do 4 marca 2005 r. oraz od 10 marca 2005 r. do 25 marca 2005 r. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza kadłubowego poza granicami kraju będąc zatrudnionym w (...) Sp. z o. o. z siedzibą w G..

Powyższe okresy, zgodnie z art. 8 ustawy emerytalnej, powinny, zdaniem ubezpieczonego, zostać zaliczone do jego okresów składkowych i nieskładkowych, jak również do jego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Praca ubezpieczonego wykonywana w ramach zatrudnienia w (...) Sp. z o. o. z siedzibą w G. była bezpośrednio wykonywana przez przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym i przy montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją. Charakteryzowała się - z uwagi na zajmowane stanowisko – tymi wszystkimi cechami, co praca wykonywana przez ubezpieczonego w (...) Sp. z o. o. z siedzibą w G. oraz w Stoczni (...) S.A. z siedzibą w G..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii spełniania przez J. B. przesłanek prawa do emerytury pomostowej wynikających z ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.).

Podkreślić należy, iż celem postępowania apelacyjnego jest ponowne rozpoznanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym, a ponieważ ocena zaskarżonego wyroku pod kątem prawidłowego zastosowania przez Sąd I instancji prawa materialnego może być dokonana jedynie na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy, to w pierwszej kolejności rozważenia wymagają zarzuty naruszenia prawa procesowego.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a ponadto powinna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i – wając ich moc oraz wiarygodność – odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS Nr 17/2000, poz. 655).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów. Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w poczynionych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c. Sąd Apelacyjny w całości podziela prawidłowe ustalenia faktyczne, jak również trafne i rzeczowe rozważania Sądu I instancji przyjmując je za punkt wyjścia oceny własnej i nie widząc potrzeby ich powielania.

W tym miejscu podkreślenia wymaga, na co zwracał uwagę także Sąd I instancji, że również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontrydiktoryjności wyrażona w art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. Zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Przepis art. 6 k.c. stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis art. 232 § 1 zd. 1 k.p.c. stanowi natomiast odpowiednio, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd Najwyższy charakteryzując art. 232 k.p.c., stwierdził, że na sądzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie. Do sądu nie należy przeprowadzanie z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne - art. 6 k.c. (zob. wyroki SN: z 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 5-6, poz. 76, wyrok SA w Poznaniu z 29 grudnia 2003 r., I ACa 1457/03, OSA 2005, z. 3, poz.12, wyroki SN: z 11 lipca 2001 r., V CKN 406/00, Lex nr 52321, z 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 22/00, Lex nr 52438).

Nie znajduje uzasadnienia podniesiony w apelacji zarzut poczynienia przez Sąd I instancji błędnych ustaleń faktycznych, polegający na przyjęciu, że ubezpieczony nie posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Podkreślić należy, że w istocie uznanie przez Sąd Okręgowy, iż wnioskodawca nie spełnia przesłanki przyznania emerytury pomostowej, o której mowa w art. 4 pkt 4 ustawy o emeryturach pomostowych, wynika nie tyle z ustaleń faktycznych Sądu, co z subsumcji tychże ustaleń pod właściwe przepisy prawa

materialnego. W omawianym zakresie adekwatny jest zatem zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji nie naruszył ww. normy prawnej.

Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że – jak wynika z karty przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – suma okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonego wynosi 22 lata, 7 miesięcy i 28 dni, a zatem nie osiąga wymaganych 25 lat. Ubezpieczony – jeśli chodzi o staż ogólny – nie wskazywał na żadne konkretne okresy, których uwzględnienia się domaga. W przekonaniu wnioskodawcy legitymuje się on 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, gdyż staż taki pozwany organ potwierdził w decyzji z 3 października 2013 r., a zatem w decyzji odmawiającej mu przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jednakże ogólny staż ubezpieczeniowy był ustalany na dzień 1 stycznia 1999 r. i składał się z 3 miesięcy i 17 dni okresów nieskładkowych oraz 15 lat 5 miesięcy i 22 dni okresów składkowych a brakujący okres do 25 lat tj. 9 lat 2 miesiące i 21 dni, uzupełniono pracą na gospodarstwie rolnym.

Jednym z warunków nabycia prawa do emerytury pomostowej, zarówno na podstawie art. 4, jak i art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, jest wykazanie osiągnięcia okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego - w przypadku mężczyzn - 25 lat. Przy ustalaniu okresu składkowego i nieskładkowego, od którego zależy prawo do emerytury pomostowej, znajdują zastosowanie przepisy art. 5-9 i 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, co wyraźnie wynika z odesłania zawartego w treści art. 4 pkt 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Zamieszczone w art. 4 pkt 4 ustawy o emeryturach pomostowych odesłanie do przepisów art. 5-9 i 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oznacza w szczególności, że okresy nieskładkowe mogą być uwzględnione w wymiarze nieprzekraczającym 1/3 udowodnionych przez ubezpieczonego okresów składkowych (art. 5 ust. 2 ustawy). Okresy składkowe są to okresy wymienione w art. 6 ust. 1 i 2 ustawy, a okresy nieskładkowe to z kolei okresy wymienione w art. 7 ustawy. Jeśli okresy składkowe i nieskładkowe zbiegają się w czasie, przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej uwzględnia się okres korzystniejszy (art. 11 ustawy).

Ponieważ w przepisie art. 4 pkt 4 ustawy o emeryturach pomostowych brak jest odesłania do przepisów art. 10 i art. 10a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy ustalaniu okresu składkowego i nieskładkowego, od którego zależy prawo do emerytury pomostowej, nie uwzględnia się natomiast tzw. okresów uzupełniających, tj. okresów uwzględnianych przy ustalaniu prawa do emerytury z FUS oraz jej wymiaru w przypadku, gdy ubezpieczony nie osiągnął okresu składkowego i nieskładkowego w wymaganym wymiarze, a więc:

- 1) okresów ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono składki na to ubezpieczenie;
- 2) okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16. roku życia przypadających przed dniem 1 lipca 1977 r.;
- 3) okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16. roku życia – przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 r.

– nawet gdyby okazało się, że okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS są krótsze od stażu wymaganego do przyznania emerytury pomostowej (por. Ustawa o emeryturach pomostowych. Komentarz., red. Beata Gudowska, dr hab. Krzysztof Ślebzak, C.H. Beck, 2013).

Stwierdzić zatem należy, że Sąd I instancji nie naruszył prawa materialnego poprzez niezastosowanie w rozpoznawanej sprawie art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Mając na uwadze, że J. B. zdołał wykazać jedynie 22 lata, 7 miesięcy i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych, zamiast wymaganych w art. 4 pkt 4 ustawy o emeryturach pomostowych 25 lat, Sąd Okręgowy zasadnie rozstrzygnął, że ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do żądanego świadczenia ani na podstawie

art. 4, ani na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Podkreślić należy, że przepisy z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujący (*ius cogens*) w związku z czym o przyznaniu prawa do świadczenia decyduje każdorazowo spełnienie ściśle określonych ustawowych przesłanek. Podzielić przy tym należy rozważania Sądu I instancji, który wyjaśnił, że w sytuacji, gdy ubezpieczony nie legitymuje się jedną z kumulatywnych przesłanek przyznania prawa do świadczenia, zbędne jest badanie spełnienia przez niego pozostałych przesłanek. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot żądania jest bowiem określony treścią decyzji organu rentowego, od której odwołanie wszczyna postępowanie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych, co oznacza że przedmiotem oceny sądu w sprawie dotyczącej przyznania emerytury pomostowej jest prawo do tego świadczenia, nie zaś poszczególne przesłanki, od spełnienia których przepisy prawa uzależniają przyznanie przedmiotowego świadczenia.

Niezależnie jednak od powyższego, Sąd Apelacyjny za celowe uznał odniesienie się do pozostałych zarzutów apelacji ubezpieczonego.

I tak, po pierwsze wskazać należy, że ubezpieczony nie wykazał, aby po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Znamienna jest, że okoliczność tę podnosi pełnomocnik ubezpieczonego dopiero w apelacji, gdy tymczasem sam ubezpieczony w formularzu wniosku o emeryturę pomostową wskazał, że po 31 grudnia 2008 r. pracy w warunkach szczególnych nie wykonywał (pkt 6).

Twierdzenia wnioskodawcy co do charakteru jego pracy wykonywanej od 1 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. na stanowisku montera rurociągów okrętowych w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G. nie znajdują potwierdzenia w materiale dowodowym. Wręcz przeciwnie, w świadectwie pracy z 31 grudnia 2015 r. wystawionym wnioskodawcy przez pracodawcę wyraźnie stwierdzono, że nie wykonywał on pracy w warunkach szczególnych (pkt 8).

Analogiczna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do wskazanych przez ubezpieczonego okresów zatrudnienia w Stoczni (...) S.A. z siedzibą w G. na stanowiskach montera ślusarskiego wyposażenia okrętowego i kompletatora. Również w tym zakresie wnioskodawca nie zaoferował żadnych dowodów świadczących o wykonywaniu przez niego wówczas pracy w warunkach szczególnych. Ze znajdujących się w aktach rentowych oraz aktach emerytalnych świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 29 grudnia 2002 r. oraz 15 listopada 2016 r. wynika, iż we wskazanych w nich okresach J. B. zatrudniony był w Stoczni (...) S.A. z siedzibą w G., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonując pracę na stanowisku montera ślusarskiego wyposażenia okrętowego (wykaz A, dział III, poz. 90 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r.) lub kompletatora części kadłubowych i wyposażenia okrętowego (wykaz A, dział III, poz. 90 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r.).

Sąd Apelacyjny przypomina, że emerytury pomostowe zostały wprowadzone do polskiego prawa przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237 z 2008 r., poz. 1656), która weszła w życie 1 stycznia 2009 r. Emerytury pomostowe, choć są świadczeniami emerytalnymi, różnią się od „zwykłych” emerytur (wypłacanych na podstawie ustawy emerytalnej osobom, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny) (tak: Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2010 r., w sprawie K 17/09, OTK-A 2010/3/21).

Emerytura pomostowa to świadczenie przysługujące z nowego systemu emerytalnego (art. 24 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, którzy nie mają prawa do emerytury określonej w przepisach art. 32, art. 33, art. 39, art. 40, art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach FUS oraz art. 88 Karty Nauczyciela, zwłaszcza z uwagi na niespełnienie, do końca 2008 r., warunków nabycia uprawnień do tych świadczeń. Świadczenie to spełnia funkcję emerytury z tytułu obniżonego (niższego) wieku emerytalnego (art. 32 ustawy emerytalnej), a zatem zostało wprowadzone ze względu na obiektywne okoliczności szybszego niż

normalnie pogarszania się, wraz ze starzeniem się, organizmu człowieka, zdolności do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia z uwagi na jego specyfikę, tj. szczególne warunki

lub charakter pracy. Jednak – co istotne w stanie faktycznym niniejszej sprawy

- w porównaniu do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym istotnie zawężono krąg ubezpieczonych - pracowników uprawnionych do emerytury pomostowej, zasadniczo kierując się przy tworzeniu wykazów prac w szczególnych warunkach/charakterze (załączniki nr 1-2 do ustawy o emeryturach pomostowych) kryteriami medycznymi z zakresu medycyny pracy (tak: Kamil Antonów, Marcin Bartnicki, Bartosz Suchacki, Ustawa o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz (komentarz do art. 24; uwagi

do punktu 3), ABC, 2009, wyd. III). Rozwiązania zawarte w tej ustawie dotyczą osób objętych pracowniczym systemem ubezpieczeń społecznych i mają charakter przejściowy oraz obejmują zamkniętą liczbę określonych podmiotów (zob. uzasadnienie ustawy z dnia

19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych dostępne na internetowej stronie Sejmu,

VI kadencja, nr druku: 1070).

Wobec ustalenia, iż ubezpieczony po 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy

w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy tj. nie spełnił warunku określonego w ust. 6 art. 4 ustawy, nie istniałaby możliwość ustalenia mu prawa dożądanego świadczenia na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

W tym stanie rzeczy ocenie podlegać by mogło, czy prawo to można ustalić ubezpieczonemu w oparciu o art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Przepis art. 49 ustawy ma charakter przepisu dostosowawczego i jego zadaniem jest umożliwienie przejścia na emeryturę pomostową osobom, które po dniu wejścia w życie ustawy nie spełniły warunku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze określonej w załącznikach nr 1 i 2, jednakże w dniu wejścia w życie spełniły wszystkie pozostałe warunki.

W tym zakresie podkreślenia wymaga, że w przypadku kiedy osoba ubiegająca się

o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy, brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze dziś nie może być tak kwalifikowany (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2 kwietnia 2014 r., sygn. akt III AUa 2302/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 marca 2014 r., sygn. akt III AUa 3489/12).

Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych znajduje także potwierdzenie w judykatach Sądu Najwyższego. W wyroku z 13 marca 2012 r. (II UK 164/11, OSNP 2013/5-6/62). Sąd Najwyższy stwierdził, że osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku

z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze

w rozumieniu obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych). W kolejnym wyroku z 4 września 2012 r. (I UK 164/12, OSNP 2013/15-16/185) Sąd Najwyższy wyjaśnił natomiast, że określenie "okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3", zawarte w art. 49 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237,

poz. 1656 ze zm.), oznacza okres pracy wskazany w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, bez wliczania do niego okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na względzie powyższe, Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że o ile praca ubezpieczonego w Stoczni (...) S.A. na stanowiskach montera ślusarskiego wyposażenia okrętowego oraz kompletatora podlegała kwalifikacji jako praca w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, o tyle brak jest podstaw, by okres tych prac kwalifikować w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów ustawy o emeryturach pomostowych jako okres prac w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3). Wykazy prac w szczególnych warunkach oraz o szczególnym charakterze - załączniki nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych - nie wymieniają bowiem ww. stanowisk pracy.

Nadmienić można, że Sąd I instancji zobowiązał ubezpieczonego do wystąpienia do Stoczni (...) S.A. o wystawienie właściwego zaświadczenia o wykonywaniu przez niego pracy w szczególnych warunkach dla potrzeb ubiegania się o emeryturę pomostową. W wykonaniu tego zobowiązania wnioskodawca przedłożył pismo Stoczni (...) S.A.

z 15 listopada 2016 r. ponownie poświadczające zatrudnienia J. B. na stanowiskach wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 r. Zakład pracy nie potwierdził jednak, aby praca ubezpieczonego, zgodnie z twierdzeniami podniesionymi później w apelacji ubezpieczonego, odpowiadała treści pkt 28 i 29 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

J. B. nie przedstawił również materiału dowodowego pozwalającego na zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych wskazanych okresów pracy w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G., poza granicami kraju, na stanowisku spawacza kadłubowego. Z zaświadczenia (...) Sp. z o.o. z 7 czerwca 2005 r. wynika jedynie,

iż J. B. w sześciu wskazanych okresach na przestrzeni lat 2004 – 2005 pracował na terenie stoczni w Wielkiej Brytanii w charakterze spawacza kadłubowego. Na podstawie przedmiotowego zaświadczenia nie sposób stwierdzić, czy ubezpieczony zatrudniony był na podstawie umowy o pracę, czy został zgłoszony do ubezpieczenia oraz czy zostały opłacone składki na ubezpieczenia społeczne. Jak wynika z analizy akt ZUS, nie uzyskano potwierdzenia okresów podlegania wnioskodawcy ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. w G..

W tym stanie rzeczy, uznając, że J. B. nie spełnia ustawowych przesłanek prawa do emerytury pomostowej ani z art. 4, ani z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, a podniesione w apelacji zarzuty zarówno natury procesowej, jak i naruszenia prawa materialnego są chybione, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego, jak w sentencji.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Alicja Podlewska SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń